

SUNUŞ

“Her yeni günde, onlar hep yeniden, tüm zayıflıkları ve bedensel ve ruhsal kirlilikleriyle insanlardır. Birinin hava basınçlı matkabıyla mı yoksa yazı makinesinin başında mı umutsuzluğa düştüğü fark etmez.”

(Thomas Bernhard, Mahzen)

Monograf'ın 12. sayısının odak konusu “**Umut**”. *Odak*'ta ilk olarak Ahmet Ferhat Özkan “Ahmet Mithat ve Burjuva Umutlar” makalesiyle, Türkçe romanda umudun görünüşlerine ve farklı tanımlarına kısaca değindikten sonra Ahmet Mithat'ın okurlarına empoze etmeye çalıştığı umudun niteliklerini sorguluyor, sermaye edinmeye odaklanan ve bir burjuvaya özgü umutlar besleyen ideal tiplerinin hareketlerini yönlendiren duyguya odaklanıyor. “Günü Gelecek be Olcay: *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti*'nde Değişim Umudu” başlıklı makalesinde Egem Atik, Sevgi Soysal'ın *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* romanındaki özne ve iktidar ilişkisini dört karaktere odaklanarak inceliyor; Soysal'ın tüm romanlarında ön plana çıkan değişim umudunu, Olcay ve Doğan'ın iktidar tarafından kendilerine dayatılan öznellik sınırlarını değiştirme çabası üzerinden ele alıp iktidarın baskıcılığına karşı bir direniş arayışı çerçevesinde değerlendiriyor. Süreyya Elif Aksoy “Nezihe Meriç'in Öykülerinde Mutluluğa ve Umuda Açılan Yollar: İlişkiler, Gündelik İşler, Bedensel Sağlık” makalesinde, Nezihe Meriç'in ilk kitabı *Bozbulanık*'ta yer alan öyküleri, mutluluk ve umut kavramları ekseninde bir yakın okumaya tabi tutarak, öykü kişilerinin ilişkiler, gündelik uğraşlar ve bedensel sağlık altında toplanan mutluluk kaynaklarını ele alıyor. “Tezer Özlü Yazınında Kadınlık Durumu ve Öznenin Varoluş Umudu” makalesinde Hazel Melek Akdik, Tezer Özlü'nün *Çocukluğun Soğuk Geceleri* ve *Yaşamın Ucuna Yolculuk* anlatılarındaki umutlu varoluşu ve kadın öznenin

inşasında umut kavramının işlevini inceliyor; Tezer Özlü'de tasarı ve eyleme kaynaklık eden umudun, öznenin tahakküm ilişkilerini sorgulama ve sınırları aşma istencini yansıttığını gösteriyor. Yeşim Vesper “Hayata Tutunma Sanatı Olarak Thomas Bernhard’ın *Eski Ustalar’ı*” makalesinde, mükemmellik sorunsalı çerçevesinde *Eski Ustalar’ı* inceleyerek Bernhard’ın evreninde mükemmelliğin neden ölüm-kalım eşliğinden okunması gereken ve tahammül edilemez bir şey olduğu sorusunu soruyor; mükemmele ulaşmanın imkânsızlığı ve parçalılıktan beslense de Bernhard’ın yazınının bütüne yaratıcılık yoluyla ulaşabilme umudunu hep barındırdığı sonucuna varıyor. “Beckett Anlatılarında Ölüm Umudu” başlıklı makalesinde Özgür Taburoğlu, Samuel Beckett’in anlatı kişilerinin ölümle belirsiz bir ilişkileri olduğunu, ölemedikleri için kendilerini oylar gibi bazı basit eylemlerde bulduklarını söylüyor; ölümü beklerken, umut ederken onların ölmesine imkân vermeyen bir irade ve ifade parçasının her zaman varlığını duyurduğunu belirtiyor. *Odak*’ta bir de çeviri yer alıyor. Jean Grondin’in “Gadamer’in Umudu (Gadamer’s Hope)” başlıklı yazısını Servet Gündoğdu Türkçeye çevirdi.

Bu sayı, Emine Sevgi Özdamar edebiyatının ele alındığı *Dipnot*’un editörlüğünü Olcay Akyıldız yaptı. *Dipnot*’ta ilk olarak Azade Seyhan “The Enduring Relevance of Emine Sevgi Özdamar (Emine Sevgi Özdamar’ın Devam Eden Geçerliliği)” makalesinde, Özdamar’ın üç türde geliştirdiği kavramları (sansüre dayanıklı otobiyografi ve biyografi, kent portresi olarak kısa hikâye, politik güç oyunlarına karşı oyun olarak tiyatro) inceleyerek Özdamar’ın karma türler ve dillerdeki etkinliğinin ötesinde çalışmalarının, onu sürgünde, vatansız ve “çevrilmiş” yazarların kaygılarıyla birleştirdiği değerlendirmesinde bulunuyor. “Emine Sevgi Özdamar’ın *Haliçli Köprü* Romanında Kültürel Bellek” makalesinde Mert Bahadır Reisoğlu, Emine Sevgi Özdamar’ın *Haliçli Köprü* (1998) romanının 1960’lı ve 1970’li yıllarda Türkiye ve Almanya’daki öğrenci hareketlerine dair kültürel ve toplumsal belleğe yaptığı katkıyı inceliyor; Özdamar’ın eserlerinin Alman edebiyatı çalışmalarında ele alındığı çerçeveler ve tartışmalardan kısaca bahsettikten sonra romanın Türkçeye çevrilmiş olmasının Türkiye’deki bellek çalışmalarına nasıl bir katkıda bulunabileceğini sorguluyor. Şermin Sezer-Toraman “The Effect of

Language and Sexual Liberation on Female Subjectivities in Emine Sevgi Özdamar's *The Bridge of the Golden Horn* (Emine Sevgi Özdamar'ın *Haliçli Köprü* Romanında Dil ve Cinsel Özgürleşmenin Kadın Öznelliğine Etkisi)" makalesinde, kendi dilini yaratma ve cinsel özgürlüğe ulaşma becerisi sayesinde, *Haliçli Köprü*'nün ana karakterinin oluşum sürecinde maruz kaldığı sınırlayıcı söylemlere rağmen, kendi hayatının öznelliğini kavrayan biri olduğunu göstermeyi hedefliyor; ana karakter öznelliğini ülkeler ve şehirler arasındaki harekete borçlu olduğu için, onun oluş süreçlerini incelerken Rosi Braidotti'nin göçebe felsefesi ve öznelliği kavramlarına başvuruyor. "Emine Sevgi Özdamar'da Annedili Arayışı: Travmadan Yeni bir Dile Yolculuk" makalesinde R. Gökçen Çiflik, Emine Sevgi Özdamar'ın birbirleriyle bağlantılı hikâyeleri "Annedili" ve "Dededili"nin ekşeninde, yaşadığı göçün ardından ana dilini kaybeden hikâye anlatıcısının bu süreçteki deneyimini konu ediniyor; göçe maruz kalan anlatıcının deneyimlediği yitirilen geçmiş ve eksik deneyimlenen bir şimdiki zamanın arasında kalmanın sonucu olarak yaşadığı çatışmayı anlamaya çalışıyor.

Pasaj bölümünde Mahmut Mutman "*The Carriage Affair, or the Birth of a National Hero (Araba Sevdası, ya da Ulusal Bir Kahramanın Doğuşu)*" makalesinde, "kanonik" yapıtlardan kabul edilen *Araba Sevdası*'nı Osmanlı reformunun ürettiği Batı taklitçisinin parodisi olarak tanımlayıp yazarın 20. yüzyıl başında bir edebi tür haline gelen "Batılaşmış züppe" romanlarının bilinen ahlakçı eleştirisini terk eden modern ve enerjik bir edebiyat metni ürettiğini söylüyor; romanın eleştirel okumalarını okuyarak, öte yandan parodi, mimesis ve kadınlık kavramlarını ayrıntılı biçimde tartışıyor. "Uyumsuzlar: Flannery O'Connor'ın Öykülerinde Sakatlık Temsilleri" makalesinde Hivren Demir Atay, O'Connor'ın sakatlık temsillerine materyal bir gerçeklik olarak bakmanın olanaklarını, Rosemarie Garland-Thomson'un "uyumsuzluk" (misfit) kavramından yararlanarak tartışıyor ve "yüzeyin ötesi"ni görmenin bir edebî motif olarak sakatlık temsillerindeki yansımalarını değerlendiriyor. Merve Şen ve Olcay Akıldız "Leylâ Erbil'den Kalanlar: Yazar Arşivlerinde Çoğalan Sesler ve Öznellik" yazılarında, Boğaziçi Üniversitesi Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Araştırma Merkezi'nde sürdürülen "Kişisel Arşivi

Işığında Leylâ Erbil'in Edebi Dünyası" başlıklı projenin arşivlenme sürecini aktarırlarken genel olarak arşiv kavramı ve pratiklerini de, Erbil'in arşivini odağa alarak tartışmaya açıyorlar.

Bu sayı, makalelerin değerlendirilme sürecinde Hülya Adak, Olcay Akyıldız, Burcu Alkan, Fatih Altuğ, Umut Tümay Arslan, Pelin Aslan, Beyhan Uygun Aytemiz, Başak Demirhan, Devrim Dirlikyapan, Kerem Eksen, Şerif Eskin, Murat Göç, Şima İmşir, Nevzat Kaya, Engin Kılıç, Erol Köroğlu, Senem Kurtar, Börte Sagaster, Özge Şahin, Hilmi Tezgör, Ferda Zambak katkı sundular, destek oldular; teşekkür ederiz.

Monografın 13. sayısının odak konusu "**Ekoloji**" olacak. Edebiyatta insan merkezli dünya tasavvurunu sorgulamak, doğa-kültür çatışmasını, posthümanizm ve yeni materyalizm üzerinden insan-merkezci bakış açısını üstün tutan yaklaşımları, insanın failliğini koruyan tutumları tartışmaya açmak, metnin ekolojisine bakmak istiyoruz. Destek ve önerilerinizi bekliyoruz.

Melek Aydoğan